

DOCHOD (419) *sb m*

Pierwsze o jasne; N i A sg -chód (18), -chod (1); -chód KochAp, SarnStat (4); -chód: -chod Mącz (13 : 1); w pozostałych przypadkach -chod- (120).

sg N dochód (36). ◇ G dochodu (28). ◇ A dochód (28). ◇ I dochod(e)m (7). ◇ L dochodzi(e) (1). ◇ pl N dochody (46). ◇ G dochodów (130); -ów (53), -(o)w (77). ◇ D dochod(o)m (1). ◇ A dochody (95). ◇ I dochody (18), dochodami (7), dochodmi (3); -y ZapWar, BielKron, SkarŻyw; -ami ModrzBaz, SkarKaz; -mi KlonKr; -y : -ami : -mi WujJud (1 : 1 : -), ZapKościar (1 : 4 : -), SarnStat (5 : - : 2); ~ -ami (3), -(a)mi (4). ◇ L dochodziech (14), dochodach (5); -éch ZapWar, GroicPorz (2), UstPraw, OrzRozm, BibRadz, BielKron, ModrzBaz, PaprUp; -ach PowodPr, SkarKaz; -éch :-ach SarnStat (5 : 3); ~ -éch (5), -(e)ch (9).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XIX w.

Zysk, wpływ, przychód, pożytki (głównie pieniężne); także podatek; majątek, dobra; proventus Murm, Mącz, Calep, Cn; reditus Mącz, Calep, Calag, Cn; vectigal Mącz, Cn; census Mącz, Calag, Cn; beneficium, eductio, fiscus, obventio, portitorium, quaestus, scriptura, tributum Mącz; fructus Calag (419) : Iako mnye Ratholth vysznyevsky szphalanth wrvczenyem wdzyrszava moya wyavorovey oddalyl dochody y vszythky yako szescz kop grosy thako my pomosz y bog etc. ZapWar 1506 nr 1978, 1527 nr 2349; MetrKor 40/817; LibLeg 10/95, 95v [7 r.], 11/187v; LibMal 1547/132v; MurzNT 111; Diar 77, 78; Gdzye dobytká došťátek/ tám dochody huťte. BielKom B8, B7; GroicPorz d3v, 12v; UstPraw H2v; Czci Pána z bogactw twoich/ y z pierworodztw wśythkich dochodow twoich. BibRadz Prov 3/9, Num 18/29, 30, Prov 8/19, 15/6, Is 30/23 (8); OrzRozm H2, I, N2, N2v [3 r.], S2; Duchowienſtwo tedy boiác ſie áby niewzięli ſzkody przez to ná dochodziech vciekli ſie ná ſkárge do ſtárſzych ná vrzędzie. BielKron 201v; Od ktorych idzie wielki dochod Soboli/ ptakow/ y inych zwierząt Kniázowi wielkiemu. BielKron 433v, 186, 198, 199, 205, 271v (18); Ars illi ſua census erat, Naukę ſwoyę miał za czynſz álbo ſwym ſie rzemieſłem żywił/ nie miał ynſzych dochodów. Mącz 47a, 47a, 110a, 130d, 374b, 417c (10); Prot D3v; BiałKat 171; bierano theż s nich [chorązych] godnieyſze y záſłużeńſze ná wyſzſze mieyſcá y Vrzędy/ gdzie im dwa kroć więczſze dochody ſły. BielSpr 15, 50, 52; ſwiętych przodkow wálzych dochody bezbożnie łupicie WujJud 230v, 145; WujJudConf 10v; BudBib Num 18/8, 2.Mach 9/16; MycPrz I B, B2; BiałKaz K4v [2 r.]; Odſtąpił od Troianow á do Grekow przyſtał/ Chociaż ſobie dochody v nich więtzſze zyſkał. PaprPan V3v; ModrzBaz 54, 119, 120, 121, 121v (12); gdy Pſkow z wielkim Nowogrodem/ Pod Litewſkim chcąc Witołt mieć dochodem/ Moniwidowá ie ſpráwá z hołdował/ Y opánował. ModrzBazStryj ¶ 2v; SkarJedn 33; Calag 151a; ieſli gdzie dochody koſciółom fundowane będą: áby ſię na czterzy częſci dzieliły SkarŻyw 517, 82 marg, 482, 529, 599 marg; StryjKron 637; kupiel [dom] od bartoſa ſzwargi na rogu wrinku y ze wſitkimi dochodi dotęgo domu naliezaczę ZapKościar 1582/87, 1582/30v, 32, 1584/51, 1585/57; CzechEp 36; tego tylko napilniey przeſtrzegáią/ áby ich powagá/ y dochody cále były. NiemObr 54; KochDz 107; To tylko krótko powiem: dochody ſczupleyſzé: Ale myſl beſpiecznieyſza: y ferce wolnieyſzé. KochMarsz 155; ReszPrz 93; ReszHoz 116 [2 r.]; BielSjem 19; KochPieſ 5; PudłFr 75; ArtKanc M18v; PaprUp C3, K2; ActReg 46, 129; Calep [867]b, 901b; GostGosp 2, 4, 8, 140, 142; niebo życzne/ zdrowym Powietrzem zdob: á ziemię day z dochodem nowym. GrabowSet P3v, M4v;

Stánowić łprawce, łzáfárze, y zbiérácze dochodów vrząd Podłkárbięgo *SarnStat* 412, 34, 103, 235, 342, 369 (42); MIESKO, w Pogánłftwie żyjąc/ okrzcił łe y z łwemi: Dżewięć Błkupłtw zálóżył/ z Dochodmi wielkimi. *KlonKr* A3; *PowodPr* 9, 21, 22, 50; *SkarKaz* 418b, 610a; Niedbam o wielkie dochody/ Ani o wyłokie grody. Młłża mi w vbołztwie cnotá *CzahTr* [D]v; gdyż y ziemiá dáie Zá troché žiarn połianych gumná iáko gáie? [...] Lecż ten dochod łic łełł jedno łichwá łzczýra: Ktozey łię oracz co rok iák łichwiarz dopiera. *KlonWor* 76, 13, 16.

dochod od czego (2): A ten ktoby pożyczýł/ niechby był winien dochodu od tych pieniędzy/ ná káždy rok czterzi ábo pięć złotych ábo mniey dáwác [*Deberet autem mutuatarius a centenario florenorum in annos singulos quatuor aut quinque florenos, seu minus, redditus vice numerare*] *ModrzBaz* 124v, 54.

dochod z czego (18): *MetrKor* 40/818; A niemáło dochodow máią s łwých vrzędow *RejWiz* 74v; dáł im ociec ich wielkie dáry złotá/ y łrebrá/ y dochody z miałł co obronnieýłłych w žiemi Iudá [*Deditque eis pater suus multa munera argenti et auri et pensitationes cum civitatibus munitissimis in Iuda*] *Leop* 2.Par 21/3; *BibRadz Num* 18/30 [2 r.]; Ten też napirwey wymýłłł Annaty/ to łełł/ połowicę dochodow z beneficyum gdy łe kto przýmuie po vmárłym błkupie *BielKron* 187v, 221; *BudBib Eccli* 35/10; *ModrzBaz* 19v, 120, 121v; *StryjKron* 16 marg; *ReszHoz* 130; *BielSjem* 19; ARTYKVL VII. O DOCHODZIECH Z PSCZOŁ, Y BARCI *SarnStat* 679, 103, 141, 1274.

W połáczeniu z przydawką okrełłajácą przýnależność [przydawka przýmiotna (53), przydawka dopełniaczowa (8); *dochód* + przydawka (42), przydawka + *dochód* (19); w tym: *dochód* biskupi (2), duchowny (5), kapłáński (2), klasztorny (2), koronny (2), kołcielny (10), królewski (9), miejski (5), papieski (1), pospolity (4), przýsádný (2), przýsiężniczy (3), stołu (6)] (61): *MetrKor* 46/65v [2 r.]; *Diar* 76; łełł też iákoby podłkárbi Sádowných dochodow *GroicPorz* d3; O Dochodżiech Przýłýężnicých. *GroicPorz* d3, b4v, d3, g3v, ggv, nnv; *KrowObr* 36; *UstPraw* B4v; Oto dochody wielkie Miełckie/ y też wolności rozdano łudżiom łiegodnym. *OrzRozm* P2, I marg, Pv, S4v; łicżby łe wczýnłł zdochodow Papiełkich/ ktore mu tu poruczono było wybierác. *BielKron* 378v, 97, 116, 210, 217, 315 (9); *Praeditus amplissimo sacerdotio. Obdárzony známienitim/ kápláńłftwem/ dochodem duchownym. Mqcz* 317c; *Praepositus scilicet pecuniae publicae*, Który połpolite dochody wybiera. *Mqcz* 336b, 73b, 176c, 329b, 363c, 487b; *BiałKaz* K4v; y przýłżłoby potym do oddalenia y zálłtáwiánia dochodow Zamkowých y Powiátowých [*venireturque tandem ad alienandos oppignerandos que redditus arcium municipiorumque*] *ModrzBaz* 22; Wiele by potrzeb łtudentow opátrżýć możono z dochodow kłáłztorných [*multum studiis adolescentium consuli posset ex proventibus monasteriorum*] *ModrzBaz* 131, 131; Wińnicę grad zbił z ktorey był włżýciek dochod Błłkupi. *SkarŻyw* 497 marg, 183, 353, 412 marg, 413; *GostGosp* 32, 144; łełłł łie wy tedy łe zložýcie: królewłkie też dochody łe wýłtátczą *OrzJan* 59, 60; LVłtratio włżýtkich dochodów Koronnych/ w pięć á w pięć łat zálwżdy ła byđż czyniona *SarnStat* 101; y łzáfunek Czwartéý częłłłi kłóráłmy z dochodów łtołu náłżęgo dla dobręgo y obrony Rzeczypołpolitéý dobrowolnie połłápiłł/ miał byđż opátrżón *SarnStat* 360, 103, 194, 335, 357 žp, 475 (10); y łiekiedy dochodow kołcielnych z teý miáry vymuią. *PowodPr* 76, 59, 78 [2 r.]; *SkarKaz* 453b; Gdy łobie połpolite przýwłáłżczá dochody/ Ciemięży Panu łwemu poddáne narody *KlonWor* 18.

W połączeniach szeregowych (27): GliczKsiąż D7; UstPraw B4; BibRadz II 32b marg; Publicanus, Któri poľpolite cła/ pobory/ czynſze/ porádnia y yne dochody zăkupuye álbo naymuye/ Celnik/ Poborcá. Mqcz 329b, 313c, 476d; RejPos 301v; WujJud 5v; WujJudConf 215; ModrzBaz 138v; SkarŻyw 440; ráczey by fię tego wſtydáli/ niſz tego vpornie dla vtráty prebend y dochodow fwyh bronili CzechEp 45; WujNT 430; A tákowych Doſtoieńſtw przereczonych ták Duchownych iáko Swietckich niemamy vmnieyſzać/ potłumiác: y ich dſierzaw/ czyńſzów/ ábo dochodów ku nim naleſżących przez łłufznégó vznánia Prává nie mamy brác. SarnStat 891, 35, 71, 141, 181, 353 (11); Fundáment Dzieſięcin ydochodow koſcielnjch. PowodPr 22 marg; Kocháią fię ludzie w wielkich poſſeſyách y dochodách ziemſkich/ y w pięknych zamkách/ y ſzerokich á doſtátecznych imionách. SkarKaz 637b; Przeymuia ich dochody/ iałmuſzny/ y czynſze/ Portie/ y legátá/ y poſzytki inſze. KlonWor 50.

W przeciwstawieniach: »koszt ... dochod« (1): Nie czyń koſztu więtſzego niſz dochody znofzą/ Boć potym twoie dobre dłuſznicy roznoſzą. BielKom C5.

»nakład ... dochod« (1): Przetoć mierny je(st) bo(ga)ty, Iſz mu ſtatczą jego płaty, Prawej ſie mądroſci dſierży, Sam ſie ſwoją piędzią mierzy; – Aleć pysznego nakłady Zawſzdy przeciágają dochody BierRozm 20.

»rozchod ... dochod« = sumptus ... census Modrz (2): ModrzBaz 142; Pánu wielkiemu/ to goľpodárſtwo napotrzebnieyſze y pierwſze/ rozchod áby nie vprzedzał dochodu GostGosp 1.

»wydatki ... dochod« (1): nad Intratę pułtorakróć ſto Tyſięcy expenſy [było] w Litewſkim kilkanacie Tyſięcy wydatkow nad dochod ActReg 129.

W charakterystycznych połączeniach: dochod bierać, brać (12), darować, mie(wa)ć (19), naznaczyć (a. naznaczon) (4), (od-, wy-)da(wa)ć (16), odjąć (4), (roz)dzielić (5), ujmować (4), umniejszać (a. umniejszony) (5); dochodu(-ow) część (14), połowica (a. połowa) (4); dochod wielki (14), wszen (a. wszyciek, a. wszyſtek, a. wszytek) (25), ſaden (6).

Przysłowie: Prot B4; ſkromny ſzáfunek ieſt wielki dochod [parsimonia dicitur eſſe vectigal magnum] ModrzBaz 36v.

Zwroty: »dać w (za) dochody; nadać dochody, dochodem« [szyk zmienny] (3; 2 : 1): BielKron 378; y dochody ná wſzytki potrzeby vbogich/ y lekárze nádał. SkarŻyw 593, 517, 599; Prouincie Hetmánom ſwoim rozdawáli/ [...] Litwę teſz Libonowi mogli dać w dochody. StryjKron 56; KlonKr E3v.

»dochod dawać, rodić« (o plonach) [szyk zmienny] (1 : 1): á ziemiá nie dawa Zwykłych dochodow GrabowSet Gv; KlonWor 76.

»dochod, część dochodu obrocić (a. obracać), obrocon; obraca ſię« [szyk zmienny] (6 : 2; 1): BielKron 97, 199; Bo wiele tu dochodow tákich w Polſzcze mamy/ Co ie tám gdzie nie trzebá ſproſnie obrácamy. RejZwierc 251; WujJud 230v; SkarŻyw 412; SarnStat 102, 1024; SkarKaz 453b; VotSz E2v.

»(od-, za-)kupować (a. wykupić) dochod; kupowanie dochodu« [szyk zmienny] (4; 1): [Król wykupił] ſtraſz rybitwią/ młyny/ iátki/ y ine dochody BielKron 405v; Manceps, Celnik/ Nayemnik/ Poborcá/ Ten który yáki dochód ku poľpolitemu dobremu naleſżący/ yáko yeſt cło/ porádnia/ ſzos/

dań/ naymuye albo odkupuye zá pewną summę pieniędzy *Mqcz* 206a, 329b; *GostGosp* 166; *WujNT* 430.

»dochodem opatrzyć (*a. opatrować*), opatrzon(y)« = *proventu dotatus Modrz* [szyk zmienny] (7 : 6): á Henrykowi młodźemu dał probostwo Łęczyckie/ nádawłzy ie y opátrzywłzy wielkim dochodem. *BielKron* 378, 242, 392; *WujJud* 230v; *ModrzBaz* 131; *SkarŻyw* 403; *GórnRozm* G2; *OrzJan* 60; *SarnStat* 547 [2 r.], 937 [2 r.]; książętá/ dziwnie drogiemi ochędoftwy domy Bożé ozdobili: y dochodámi bogátemi opátrzyli *SkarKaz* 456b.

»dochod (o)szacować, oszacowany; dochodow szacowanie« [szyk zmienny] (7 : 4; 2): áby káždego w tey Rzeczypołpolitey mieřzkáiącego wřzytek z máiętności dochod řzácowano *ModrzBaz* 120; należy to ná Rzeczypołpolitą/ ořzácowawłzy dochody [*aestimatis proventibus*] pořtánowić/ iáko wiele káždy Kłářtor řtudentow ma chowác *ModrzBaz* 131, 119, 120v, 121, 121v [2 r.], 138v [3 r.], 139; *SkarŻyw* 445; *SarnStat* 1203.

»dochod płacić; zapłácenie dochodu« = *pendere vectigal Mqcz* [szyk zmienny] (5; 1): *Mqcz* 476d; *WujJudConf* 215; *ModrzBaz* 32, 139; *SkarŻyw* 445; A Dochód Sędzióm tych Woiewódtw równo z Deputaty Koronnymi [...] płácić máią. *SarnStat* 873.

»dochody postanowić« (1): Lepiey dáleko słuřzne im dochody pořtánowić [*Imo et salaria eis iusta essent constituenda*]/ żeby řię z řádow nie nieřpodźiewáli *ModrzBaz* 88.

»ustawi(a)ć dochod« = *sacerdotium destinare Modrz* [szyk zmienny] (4): *BielKron* 212, 393; *ModrzBaz* 131v; á praw y zwyczáów mieyřc niewiedząc/ nowé wwodzą zwyczáie/ wřtáwiáiąc nowé dochody *SarnStat* 929.

Wyrażenia: »dochod czynszow(-y), czynszu« = *census Modrz, JanStat* (2:2); *ModrzBaz* 121; Y z onych pieniędzy/ które od was odbiéráne bywály/ y dochody czynřzów z dóbr nářzych/ ábo czynřz ná řię zátrzymáłeř *SarnStat* 412 [*idem*] 141, 209.

»dochod (do)roczny« [szyk 7 : 7] (14): *Annuus proventus. Ierlich gult. Roczny dochod Murm* 7; *OrzRozm* S2; *Mqcz* 105d [2 r.], 116b, 128d, 307b, 374b, 483b; Są máło nie w káždem mieřcie dochody roczne [*proventus annui*] náznáczóne vbogim *ModrzBaz* [38], 22, 139; Dochodow rocznych/ iáko powiádáią nie ma ten řzpital więcey *ReszList* 166; *GórnRozm* G2.

»dochod dziedziczny« (1): Ale Aaroná rozmnożył w chwale/ y dał mu dziedziczne dochody [*haereditatem*] *BiblRadz Eccli* 45/24.

»dochod gorny« = *dochód z kopalni* (1): řřz Hannibal Kartaginřki poki tám pánował/ ná kóždy rok dwánařcie beczek Złotá czyřtego z dochodow gornych bierał *StryjKron* 16.

»dochod pieniężny« = *reditus pecuniaris Modrz* (4): á ořoby ná to obráne/ áby [...] řpiřowály máiętności [...] to ieřř/ wřřzytkie pożytki doroczne/ y z dochodu pieniężnego/ y z gumná przychodzące. *ModrzBaz* 120; *SarnStat* 208, 209; *SkarKazSej* 666b.

»dochod uroczysty = *doroczny*« (1): WYDERKOF recognitionem zową, á po Grécku Emphiteofim: gdy kto pewną pieniędzy liczbę dochodu vroczyřtego kupuie zá pewną summę, którą ná vroczyřřty czás winien przez włánnego pořlá odnořić. *SarnStat* 1269.

»dochod wieczny« (1): Kázimierz kořćioł wielki pořtáwił/ y wiecznemi dochody słuřbę wnim Bořką opátrzył *SkarŻyw* 403.

»Szeregi: »dochody i bogactwa« [szyk 2 : 1] (3): Spectare aliquem ex bona vita, non ex censu, Szacować kogo wedle cnotliwego zachowania/ nie wedle czynów/ dochodów y bogactw. *Mącz* 405a; *NiemObr* 164; Zadne bowiem bogactw/ żadne dochody/ żadne cła/ nie tak pomnażają/ y bezpieczną czynią każdą R. P. Iako to/ gdy Obywatele są s łobą zgodni ku zachowaniu siebie *Phil* B2.

»dochod (i) czynsz« [szyk 1 : 1] (2): *Mącz* 405a; abych my tu w służbie jego [*Chrystusa*]/ innych dochodow y czynszow na tym świecie nie szukali: a na onę się tylko zapłatę wieczną/ robiąc w dobrym/ oglądali. *SkarŻyw* 82.

»dobra i dochody« (3): postanawiamy: aby [...] opiekun każdy/ tak zapisany/ iako przyrodzony/ biorąc do rąk swych *bona pupillorum* [...] dostateczne Inwentarze dóbr y dochodów wziętych poczynił *SarnStat* 585, 97, 418.

»dochody i dostatki« (1): Drugie osłabienie stolice y władzy królewskiej [...] idzie z rozerwania dochodow y dostatkow królewskich *SkarKazSej* 693b.

»dzierżawy i dochody« (1): Henrik czwarty Król Wroclawskie [...] pobrał im dzierżawy y dochody *BielKron* 366.

»imiona (i) dochody« [szyk 2 : 1] (3): *SkarŻyw* 528; Słabieie dośtoyność y władza królewska [...] rozproszaniem dochodow y imion stołu królewskiego *SkarKazSej* 691b, 703b.

»intraty albo (i) dochody« [szyk 2 : 1] (3): *WujJud* 218v; Robotą Kmiotkow/ to dochod albo intratą nawiętszą w Polście wziędy *GostGosp* 6; *SarnStat* 357.

»majętności a (abo, i) dochody« = *possessio et redditus* *Modrz* (4): osoby na to obrane/ aby obiedzwały/ oględowały/ y spisywały majątności a dochody wszystkich *ModrzBaz* 120, 119, 121v; *SarnStat* 126.

»możność i dochod« (1): na wojnę Węgierską pobor z Włoki po 12. grofzy vchwalono/ y rużenie Słachty według możności y dochodu każdego *StryjKron* 652.

»płace (a. płat) i dochody« [2 : 1] (3): *RejPos* 301v; Stároftowie nędzy płacami y dochody osobnymi [...] są wzędzie opatrzeni *SarnStat* 937 [*idem*] 547.

»pobor, (i) dochod« = *tributum, vectigal* *Mącz* (3): *Mącz* 442c; *SarnStat* 417; Gdy ieft co wziąć z poborow/ y dochodow pośpolitych: to najmáczniejszy kradzież/ o którą się y karania żadnego bać nie potrzebá. *SkarKazSej* 705a.

»pożytek (i, a) dochod« = *proventus et introitus* *JanStat* [szyk 10 : 8] (18): Gdzies wiec naprzod pan Jakub y alexy postąpiły Imienia Nohaczowskiego w Russkiej ziemi w belskim powiecie panu Cziechonowskiemu do piaczy lath zewsihkimy dochodj y pożytki *ZapWar* 1548 nr 2668; *Diar* 73; *Mącz* 116a, 483b [2 r.]; Ku takowemu tedy szafunku tych pożytkow kościelnych obierani bywają mężowie [...] ktorzyby tymi pożytki y dochody dobrze szafować vmieli. *WujJudConf* 208v; *Calag* 208b; *SarnStat* 492, 585, 1069 [2 r.], 1109 [2 r.], 1253 (10).

»prowent, dochod« (2): *Calag* 209b; które prowenty/ dochody/ wszystkich zamków przez Rewizory albo Luźratory będą oszacowane *SarnStat* 1203.

»dochod, (i) skarb« [szyk 3 : 2] (5): *DiarDop* 114; *Mącz* 128d; więtszą pilność około rozmnożenia skarbow y prowentow królestwá naszego mieć przytci [...] Zupy naszé Bocheńskie y Wielickie część

nalepŹa dochodów y Źkárbu królestwá [*proventum et thesaurum regni JanStat 32-33*] ieŹt *SarnStat 337 [idem 2 r.] 369, 382.*

»stan i dochody« (1): [*kto*] domá zoŹtác ma/ niech da choć y połowicę tego coby dobrym Źumieniem według Źtanu y dochodow Źwych był muŹiał náłóżyć ná wýpráwę woienną z domu Źwego *PowodPr 82.*

»tytuł, (i) dochod; z tytułem dochody« = *titulus, reditus Modrz (4; 1): Prot D3; ModrzBaz 40, 45v; CzechEp 10; Tytuł wielki, dochód máły. KochAp 6.*

»dochod i (abo) zysk« [*szyk 2 : 1*] (3): *WujJudConf 230; GostGosp 158; Lichwę tu rozumiey nie zyŹk od pożyczku/ ktory ieŹt zákazány: ále Źłufzny zyŹk ábo dochod/ ktory bierze człowiek z dobrego Źzáfowania máiętności Źwoich. WujNT 108.*

Iron (1): vkazał Pan ChryŹtus wŹytki prace/ męki/ kámionowania/ biczowania/ głody/ zimná/ vboŹtwo/ y inne dochody ná vrząd ApoŹtolŹki *SkarŹyw 82.*

W przen (1) : Wiátr kielznác/ czynić/ że roŹy y lody/ Hoyne oddáią/ człowieku dochody *GrabowSet V4v.*

Synonimy: bogactwo, czynsz, dobro, dostatek, dzierżawa, imienie, intrata, majątność, moŹność, płat, pobor, poŹytek, prowent, zysk.

JZ